

Міністерство освіти та науки, молоді і спорту України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

**Альманах
наукового товариства «Афіна»
кафедри культурології**

ВИПУСК 11

Засновано у 2003 році

Рівне - 2011

ББК 71.0**А 43****УДК 008:168.522**

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства „Афіна” кафедри культурології. – Вип. 11 / За ред. проф. В.Г. Виткалова. – Рівне: РДГУ, 2011. – 199 с.

Головний редактор:**Виткалов В.Г.**кандидат педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри культурології РДГУ (голова редколегії)**Редакційна колегія:****Афанасьєв Ю.Л.**доктор філософських наук, професор Київського університету
ім. Б.Грінченка**Баканурський А.Г.**доктор мистецтвознавства, професор Одеського національного
політехнічного університету**Виткалов С.В.**кандидат мистецтвознавства, доцент РДГУ,
відповідальний секретар, заступник редактора**Воробйов А.М.**

кандидат педагогічних наук, професор РДГУ

Дем'янчук О.Н.доктор педагогічних наук,
професор Луцького інституту розвитку людини „Україна”**Жилюк С.І.**

доктор історичних наук, професор РДГУ

Коваль Г.П.

доктор педагогічних наук, професор РДГУ

Кралуєк П.М.доктор філософських наук,
професор НУ „Острозька академія”**Круль П.Ф.**доктор мистецтвознавства,
професор Прикарпатського національного університету
ім. В.Стефаніка**Кушнарєнко Н.М.**

доктор педагогічних наук, професор ХДАК

Поніманська Т.І.

кандидат педагогічних наук, професор РДГУ

Постоловський Р.М.

кандидат історичних наук, професор РДГУ

Стоколос Н.Г.

доктор історичних наук, професор РДГУ

Троян С.С.

доктор історичних наук, професор РДГУ

Черніговець Т.І.кандидат педагогічних наук, доцент РДГУ,
голова СНТ „Афіна”**Швецова-Водка Г.М.**

доктор історичних наук, професор РДГУ

Яремко-Супрун Н.О.

доктор мистецтвознавства, професор РДГУ

Рецензенти:**Арцишевський Р.А.**доктор філософських наук, професор Волинського
національного університету ім. Лесі Українки**Брилін Б.А.**доктор педагогічних наук, професор Вінницького державного
педагогічного університету ім. М.КоцюбинськогоНауковий редактор і упорядник випуску – **проф. Виткалов В.Г.****ISBN 978-966-8424-77-9**

Редакція не завжди поділяє точку зору автора. За точність наведених цитат, імен, прізвищ, дат відповідальність несуть автори.

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 5 від 30.12.2011 р.)Свідомство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р.
Зареєстровано Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2011

УДК 7.077:792

Степанець Л.І. – доц. кафедри
театральної режисури РДГУ**Дитячий аматорський театр як інститут соціалізації творчої особистості**

Одним із стратегічних напрямів, визначених державними документами – Законом України «Про освіту», національною програмою «Освіта» (Україна ХХІ століття), Концепцією національного виховання та Концепцією художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах є створення умов для виховання і навчання розвиненої особистості. Вагомим значення набувають питання вдосконалення естетичного виховання підростаючого покоління, формування та розвитку естетичних почуттів, художніх вподобань, смаків, творчих здібностей [1].

Проблеми творчого розвитку особистості в дитячому аматорському театрі досліджуються представниками різних галузей знань: філософами, культурологами, соціологами, істориками, психологами, педагогами. Протягом останніх років увага звертається на виховні можливості дозвілля дітей, яке розглядається як специфічна форма виховання підростаючого покоління, формування світоглядної культури, потреб, смаків, почуттів та емоцій.

Дозвіллева діяльність розглядається як перший спосіб виявлення суспільних відносин, форма функціонування та розвитку суспільства, спосіб життєдіяльності людини, її індивідуального самоствердження та спілкування, усвідомлення свого буття у часовому континумі – минулому (А.Жарков), процес активного засвоєння особистістю суспільних та виробничих відносин, що залежать від інтересів і потреб її політичного, культурного та морального розвитку (А.Жарков, В.Чижиков); підсистема духовного та культурного життя суспільства, що поєднує соціальні інститути, що забезпечують поширення та активне засвоєння культурних цінностей з метою формування творчої особистості (М.Максютін).

Українські дослідники (Т.Гончар, І.Гутник, М.Татаренко, Т.Черніговець) виявили, що проблема гармонійного розвитку в умовах дозвілля є багатоаспектною і потребує подальшого вивчення і розробки.

У роботах Б.Бриліна, А.Воловика, В.Воловика, Ю.Жданович, І.Петрової, М.Фіцули, В.Черних розкрито значний потенціал дозвілля з погляду соціалізації, самореалізації та творчого розвитку особистості. Застосування методики проектування багатоцільових соціально-культурних дозвіллевих програм розглянуто в дослідженнях В.Кірсанова.

Значення творчо-пізнавальної роботи з дітьми театральнo-сценічної діяльності і їх роль у процесі розвитку естетичного смаку, творчих здібностей, творчої ініціативи школярів розглянуто у роботах В.Абрамян, А.Капської, Н.Миропольської, З.Копець, Ю.Рубіної, Т.Завадської, Т.Шевельова, В.Шадрікова, Л.Венгер, О.Запорожець, Б.Сапегина. У низці названих досліджень доведено наявність педагогічних умов для формування творчої особистості режисера в аматорському театральному об'єднанні (Н.Гусакова), ціннісних орієнтацій молоді засобами аматорського театру (Г.Єскіна).

Аналіз літератури свідчить також про поширення погляду на театралізовану гру як на сюжетно-рольову, з однією лише різницею, що її основою служить готовий сюжет, а не повсякденні спостереження навколишнього життя (Л.Артемова, Н.Михайленко). Але загалом театралізовану діяльність дітей розкрито недостатньо.

Національна культура в усьому її багатстві та багатогранності завжди була засобом виховання, фундаментом духовного розвитку особистості, тому що в культурі зосереджені гуманістичні цінності. Культура – образ народу. Вона виявляє і символізує національний світогляд, етичні, естетичні, мистецькі, релігійні, а також соціальні аспекти життя на кожному етапі його існування.

Аматорство – вагомий елемент у системі художньої культури суспільства. Як елемент більш широкої системи, воно пов'язане і взаємодіє з іншими елементами цієї системи: фольклором, неорганізованим аматорством (самодіяльністю), побутовою творчістю і професійним мистецтвом.

Сьогодні проблеми культури, культурної технології в галузі дозвіллевої діяльності та соціального розвитку, набувши першочерговості у вирішенні багатьох проблем державного будівництва, залишаються поки що маловивченими на рівні теоретичного і практичного знання.

Під впливом соціально-економічних і культурних факторів дитяча аматорська театральна діяльність постійно змінюється. Змінюється її роль і місце в загальній структурі художньої культури,

змінюються її функції, народжуються нові види, зростають вимоги суспільства й окремих особистостей до організації аматорської театральної діяльності з дітьми і керівної роботи у різновікових групах. Роль аматорського театального колективу як концертної одиниці, творця оригінальних зразків мистецтва чи їхнього інтерпретатора має відносну цінність, на перший план виступає проблема його педагогічної функції. Художня діяльність, її важливе значення і зміст підкоряються вирішенню широкої панорами соціально-педагогічних завдань [2; 24].

Театральне мистецтво є унікальним засобом формування важливих сторін психічного життя людини, її емоційної сфери, емпатичних почуттів, образного мислення. У процесі сприйняття, осмислення й відтворення художніх образів, сконцентрованих у творах мистецтва, виховується і формується особистість. Через залучення до світу інших людей, співпереживаючи і наслідуючи їх поведінку в значущих, емоційно насичених ситуаціях, дитина відкриває для себе гаму нових почуттів, збагачується певним ставленням до навколишнього світу, починає переживати радість пізнання краси природи, праці, творів мистецтва, людських стосунків, оволодіває мовою емоцій [3].

Традиційно визнано, що школа виступає для дитини першою і основною моделлю соціального світу. Саме шкільний досвід допомагає засвоїти ті закони, за якими живе дорослий світ, способи існування в межах цих законів (різноманітні соціальні ролі, міжособистісні стосунки тощо). Тільки при взаємовідповідності змісту шкільного життя, пов'язаного з тим, як колектив учителів розуміє мету освіти загалом, своєї школи тощо, і вибраних організаційних форм, можна говорити про свідомий підхід до школи як інституту соціалізації.

Як свідчить реальний стан організації навчально-виховної діяльності, у більшості шкіл неузгодженість цих складових може призвести до всіляких негативних наслідків, сприяти формуванню «подвійної моралі», призвести до повного заперечення нормативного мовлення, наслідування традиційних національних культурно-мистецьких зразків і поведінки взагалі, а зрештою і до апатії. Аби уникнути цього, назустріч школі може піти розширення сфери дозвілєвої діяльності за місцем проживання дітей (клуби за інтересами, підліткові клуби, театральні гуртки, студії, аматорські театральні колективи).

Традиційно вивчення соціального функціонування театру пов'язане з його розглядом як «соціального», «особливо соціального» та «соціально-культурного інституту». Інституційний підхід є одним із провідних у сучасних соціальних науках, оскільки саме інституційний порядок забезпечує відтворення соціального устрою, регулювання стосунків, стабільність ціннісних орієнтацій, нормативний порядок, впливає на мотивацію, регулює соціальний розвиток підростаючого покоління. Саме в цьому процесі дитячий аматорський театр як соціальний інститут, визначаючи норми і цінності театральної діяльності, розподіляє її й суб'єктів за певними позиціями, ролями й статусами, сприяючи усталеності та ефективності відносин, формуючи нормативну і водночас творчу взаємодію в колективі однодумців.

Особлива «соціологічність» театру пояснюється насамперед його природою і функціями. Театр як соціально-культурний інститут вирізняється тим, що як система в цілому і в функціонально окремих одиницях, він у своїй основі є видом духовного, художнього виробництва, колективним за своєю формою і художньо-синтетичним, здатним всебічно і цілісно художньо моделювати суспільство, бути його художньою формою. Ця соціальна уподібненість і художня цілісність (з використанням інших видів мистецтва) виразно впливає на визначення місця театру як соціального інституту в системі мистецтв.

Варто відзначити, що специфіку кожного соціального інституту визначає не мета, а функція задоволення колективних суспільних потреб, що розрізняється способом їхньої реалізації і характером домінуючих функцій, властивих певному інституту. Мистецтво театру – засіб пізнання світу і людини, але водночас воно здатне вести людину за собою, встановлюючи духовну єдність творця і глядача. Адже театр – видовишна організація процесу педагогічного впливу, одна із форм формування творчої особистості, і те, наскільки ефективним, успішним і творчим буде цей вплив [3]. Дитячий аматорський театр виконує дві характерні функції: соціально-виховну та художньо-творчу.

Соціально-виховна функція полягає в організації змістовної освітньо-дозвілєвої діяльності дітей, зміцненні та розвитку театального колективу, де у процесі постановки та показу вистави відбувається процес соціального виховання – діагностика та корекція міжособистісних стосунків і розвиток творчих здібностей та особистісних якостей учасника театру. Дружні зв'язки, доброзичлива атмосфера, взаємодія в роботі і на сцені не з'являються самі по собі, а формуються. І саме від режисера-педагога як керівника мікроколективу залежить організація комфортного спілкування в цьому колективі, що потребує оволодіння прийомами такого спілкування.

Режисер-педагог – він же – соціальний педагог – керівник дитячого аматорського театрального колективу не тільки режисер, художник, організатор, але й педагог-психолог. Його завдання – підтримка і зміцнення позитивних почуттів юних виконавців: стимулювання творчого ентузіазму, взаємоповаги, спроба робити емоції учасників керованими й усвідомленими, а отже, не лише особистими, але й соціальними; підтримка бажання виконавця змінити себе під впливом позитивних рис характеру образу, втіленого на сцені; вміння здійснювати самооцінку власної творчості; формувати навички, бачити себе в колективі, діяти цілеспрямовано, відчувати впевненість у власних силах.

Сцена прищеплює свободу, розкутість, вміння природно триматися. Це важливо для всіх, а особливо для підлітків, коли проявляється невпевненість у собі, страх бути смішним, незграбним. Сцена дає можливість приховати це під «машкарою» образу. Але при цьому режисеру-педагогу варто не забувати, щоб підготовка вистави і кожної з ролей зокрема, стала однією з форм самоосвіти і самовиховання. Тому цінним є не стільки результат творчості, а те, що формує здібності і потреби, що мають вихід у процесі оволодіння сценічним образом. І тут головне не позування, не демонстрація себе самого, а розкриття перед глядачами створеного образу, бажання нести насолоду і радість іншим. Це вже не гра в мистецтво, а спілкування, вплив на іншого за допомогою засобів мистецтва.

Оволодіння художнім текстом, текстом драматичного твору, з попереднім опрацюванням й ідейно-дійовим аналізом матеріалів про епоху, автора, історії створення п'єси чи вірша, оповідання, а також вивчення костюмів, законів декоративного мистецтва, звуко- і світоапаратури, і звичайно ж правил сценічної гри, дають учасникам багатогранні знання. В результаті оволодіння цими знаннями і навичками учасники театрального колективу можуть поступово відчути зміни у своєму інтелектуальному розвитку, розширенні загальної культури та суспільної активності, поліпшенні культури мовлення та розвитку комунікативних якостей.

Аматорський театр розвиває емоційне сприйняття світу, пробуджує інтерес до світу почуттів не лише героїв п'єси, а й своїх ровесників, дорослих, формує здатність до співпереживання. Доцільно з перших занять зосередити увагу членів колективу на спільних проблемах, налагодити хорошу дисципліну, з метою дотримання вимог колективної творчої праці. Головною умовою успіху діяльності дитячого театру є активне залучення його учасників до самоврядування.

Голова ради, він же перший помічник керівника театру, відповідає за усі організаційні питання та проблеми. В раду колективу обираються кілька учасників колективу, які мають відповідати за окремі ділянки роботи, наприклад, художнє оформлення (декорації, костюми, реквізит, грим), музику, освітлення. Доручення бажано міняти, щоб кожен учасник зміг побути в ролі актора, гримера, освітлювача тощо. Такий підхід дозволяє формувати організаторські здібності, виховувати почуття відповідальності за доручену ділянку роботи, дисциплінує.

Спільна діяльність і форма її організації передбачає міжособистісні стосунки у дитячій групі: чим вищим є рівень сумісності (інтерактивності), тим інтенсивніше протікають у ній процеси колективоутворення, рельєфніше проявляються відносини взаємоузгодженості, співробітництва, гуманності [4]. У підлітковому віці спільна діяльність набуває характеру співробітництва дітей на основі спільного плану дій, розстановки сил та очікування результатів діяльності. Взаємостосунки стають все більше вибірковыми, з'являються сталі дружні пари (однополі й різнополі).

Однією з особливостей дитячого аматорського театру є те, що він може стати «інститутом соціалізації» дітей в тому сенсі, що дозволяє, враховуючи специфіку театрального мистецтва як синтетичного, забезпечити процес ідентифікації майбутнього громадянина суспільства. Ідентифікація – емоційно-когнітивний процес неусвідомленого уподібнення суб'єкта себе з іншим, суб'єктом, групою, ідеалом. Ідентифікація виступає як механізм постановки суб'єктом себе на місце іншого, що виявляється у вигляді своєрідного занурення, перенесення індивідом себе у поле, простір, обставини іншої людини й призводить до засвоєння його особистісних смислів. Цей тип ідентифікації дає можливість моделювати в умовах дитячого аматорського театру смислове поле партнера по сцені, і по спілкуванню під час спільної діяльності організації творчої діяльності разом із режисером-педагогом, забезпечує процес взаєморозуміння і формує відповідальність за свої дії.

Не регламентованою або частково регламентованою спільною діяльністю в аматорському театру є ігрова діяльність. Це, в першу чергу, рольові ігри, ігри з правилами, групові азартні ігри з елементами змагання (конкурси, вікторини, змагання). Усі вони автономні й аматорські, оскільки в них самі діти мають право визначати їх конкретний зміст, здійснюють контроль і керівництво. Втручання дорослого

з метою керувати, як правило, відбиває бажання грати, але «граючий дорослий», тобто, дорослий, якого діти приймають у гру як гравця, може гру суттєво розвинути і збагнути [5].

Міжнародний простір сьогодення можна охарактеризувати як явище, в культурних процесах якого значне місце посідає народна культура, діяльність громадських організацій, що об'єднують її різні ланки. Діяльність українських аматорських театрів на міжнародній творчій арені – це жива взаємодія не лише між культурами різних народів, а й між морально-етичними цінностями, що несе наша українська література, музика. Низка визнаних у світі Міжнародних громадських організацій Україна відкрила для себе не тільки із здобуттям незалежності. Протягом 1994-1995 рр. Україна стає Членом КіОФФ (Міжнародна Рада з організації фольклорних фестивалів), ЄХМА (Європейська хартія музикантів-аматорів), АіТА (Міжнародна асоціація аматорських театрів).

Міжнародне театральне аматорство впродовж багатьох років об'єднане в Міжнародну асоціацію. Дана організація відкривала театральним колективам можливість спілкування, знайомства з театральними доробками світу, організовуючи міжнародні, наукові симпозіуми, практичні лабораторії, фестивалі, конкурси театрів тощо.

Звісно, що за радянських часів для України та її колективів шлях до АіТА був закритий. Згодом місце в асоціації отримала Москва, представляючи «великий Радянський Союз» та залишаючи за собою право визначати театральні колективи для участі в зарубіжних театральних форумах. Українські театральні колективи рідко рекомендувалися для таких акцій, а коли це й відбувалось, то стосувалися тільки країн соціалістичної співдружності.

Сьогодні в Україні немає жодного дитячого навчального закладу, де б у тій чи іншій формі не зверталися до театральної творчості. Ці форми різноманітні: урок театру, дитяча аматорська студія, шкільне театралізоване свято, театральна школа мистецтв, театр, орієнтований на ранню профілізацію дітей тощо.

Активний розвиток дитячої аматорської творчості, її прагнення до об'єднання різноманітних форм діяльності відбувається за двома основними напрямками:

- театр як навчально-розвиваюче середовище;
- театр, де грають діти, як реалізація пошуку театральної естетики.

Ці два напрями можуть здаватися принципово різними. Режисери і педагоги на конференціях, Круглих столах, присвячених театральній діяльності, результати яких частіше висвітлювалися статтями, у періодичній пресі у 80-90-х роках ХХ ст. переконливо доводили, що цілі мистецтва і педагогіки в дитячих театральних колективах несумісні. Однак реальна практика часто опротестовує найпереконливішу теорію. Дитячі театральні колективи хоч і йдуть, здавалося б, різними шляхами, щораз прагнуть об'єднати вирішення педагогічних та естетичних задач і не вважають за необхідне їх обмежувати. Можна, на основі цього, звинуватити дитячий театральний рух в амбітності і подекуди, не безпідставно. Але можна також згадати естетичну теорію гри, яку розробляли і досліджували Кант, Шіллер, Хейзенга та їх послідовники.

Не заглиблюючись у філософські дослідження, можна сказати, що тут стикуються поняття «гра», і «прекрасне», «гра» і «сміхова культура», «гра» і «свобода», «гра» і «творчість». Саме на такому злитті теоретики і практики культури бачать підґрунтя для життєздатності і саморозвитку дитячої театральної творчості. Тому що усі ці поняття органічно поєднані у театрі, де грають діти. Різниця лише в тому, що злиті вони у своєму замислі, потенційних можливостях, а не в повсякденній практиці. Вони створені як своєрідний абсолютний ідеал, досягти якого реально неможливо, але прагнення досягти його є визначальним для розвитку такого театру. У практиці усіх театральних колективів існує традиція підготовки показу результатів навчальної, самостійної, і загалом колективної творчої роботи. У кожній творчій людині, а аматора особливо, є потреба публічного виступу. Творчі покази – справа внутрішнього життя колективу, його свято. Глядачі – батьки, товариші, вчителі, виступають у ролі так званих «цензорів», бо перевіряють підлягає самооцінка кожного аматора і її значення, а також що виявиться важливішим: «вийшло» чи «сподобалось» глядачам результат їх довготривалої роботи. Конкретні умови і досягнення кожного колективу чи студії врахувати неможливо, тому дати конкретний, один для усіх рецепт роботи теж неможливо і не варто. Можна розробляти і вивчати предмет, закони акторської майстерності, і виходячи з конкретних умов, вести студійців до знань, до творчої діяльності.

Науковці та педагоги-практики закономірно під час аматорської творчості розглядають моральне виховання як складову духовної культури нашого суспільства. Тож усі протиріччя і труднощі сьогодення знаходять відбиття у педагогіці морального виховання. Поряд із політичними й

економічними проблемами перед викладачами творчих ВНЗ, керівників дитячих аматорських театральних колективів, театрів-студій, шкільних театральних гуртків, студій художнього читання тощо, постає проблема девальвації духовних цінностей, зміщення естетичних орієнтирів, що називають проблемою екології духовної культури.

Саме тому, сьогодні проблема морального виховання потребує принципово іншого підходу, науково обгрунтованих рішень і виважених кроків у напрямі реалізації духовно-морального ідеалу.

Не претендуючи на всеосяжність автор, маючи досвід організаційної і практичної роботи аматорського театального колективу, як центру естетичного і морального виховання дітей та молоді, практику викладання з підготовки фахівців театральної сфери, пропонує один із варіантів вирішення проблеми пізнавальної, мистецької діяльності як студентів (майбутніх фахівців), так і практикуючих режисерів-педагогів дитячих театральних колективів. Оскільки мистецтво було і залишається унікальним засобом формування важливих сторін психічного життя емоційної сфери, образного мислення, художніх і творчих здібностей людини.

В умовах аматорського театру діти перестають боятися бути не схожим на іншого, і від того, як діти починають позитивно ставитись до навколишнього середовища, людей, життя наповнюється атмосферою любові і краси. Саме у процесі сприймання, усвідомлення та осмислення почуттєвого досвіду, сконцентрованого у творах мистецтва, виховується і розвивається особистість. Через залучення до світу – інших людей, співпереживаючи та наслідуючи їх поведінку, в значущих, емоційно-насичених ситуаціях, дитина відкриває для себе гамму нових почуттів, збагачується певним ставленням до навколишнього, починає переживати радість пізнання, краси природи, праці, творів мистецтва, людських стосунків – оволодіває мовою емоцій [6].

Як показує практика роботи в дитячих аматорських колективах, (дитяча театральна студія «Маленький принц» м. Рівне, ПДМ, аматорський колектив, «Не журись» м. Здолбунів, народний драматичний колектив районного будинку культури смт. Рафалівка), високий рівень сформованості естетичного смаку, розвитку творчих здібностей школярів характеризується такими особистісними якостями, як відчуття краси, почуття радості, захоплення, милування і здатність на цій основі емоційно відгукуватись на різноманітні факти естетичного у театральній діяльності. Ці діти активно виражають свої почуття, імітують художні образи рухами, мімікою, жестами, у різних формах висловлюють свої судження, сміливо показують свій емоційний стан, зацікавлено вивчають і оцінюють предмети і явища довкілля. Для цих школярів характерний власний стійкий інтерес до театральній діяльності, потреба у самовираженні засобами мистецтва драматичного театру, театру ляльок, прагнення до гармонії у відтворенні сценічних образів. Ці діти активні у пізнанні довкілля й мистецтва театру, мають дієву уяву, фантазію, інтуїцію, гарний естетичний смак.

Таким чином, основними психологічними якостями, що лежать в основі розвиненої особистості, є активність, прагнення до реалізації себе і свідоме прийняття ідеалів товариства, перетворення їх у глибоко особистісні цінності, переконання, потреби. Культурно-дозвілєві дитячі аматорські колективи сприяють зняттю емоційно-психологічної напруги, дають можливість кожному виявити свій внутрішній емоційний стан; творча діяльність у них відбувається в атмосфері розкутості й радості від процесу творчості. Це ще раз підкреслює необхідність постійного пошуку, вивчення можливостей театального мистецтва, оновлення, форм, методів, підходів у процесі творчої діяльності з дітьми, підготовки кваліфікованих фахівців, які б творчо, по-новому могли так організувати і втілювати в реальність намічене, щоб усе це дало можливість без перешкод увійти дитині в соціум і реалізувати в ньому свої потенційні можливості.

Джерельні приписи

1. **Капська А.Й.** Технології соціальної педагогічної роботи / А.Й. Капська. – К., 2000. – 372 с.
2. **Свистун А.О.** Новаторство в розвитку сучасного аматорського театру «Стук» / А.О. Свистун // Матеріали наук.-практ. семінару «Молодіжний театр як форма розвитку професійної компетенції майбутніх митців». – Луганськ: ІВЦ «World Art». – 2004. – 48 с.
3. **Никитина А.Б.** Театр, где играют дети / А.Б. Никитина. – М.: Владос, 2001. – 178 с.
4. **Доманська О.О.** Соціокультурне функціонування українського театру / О.О. Доманська // Вісник Книжкової палати України. – № 9. – 2005. – 52 с.
5. **Петровский А.В.** Личность. Деятельность. Коллектив / А.В. Петровский. – М.: Политиздат, 2000. – 255 с.

6. **Макаренко Л.А.** Все про театр і дитячу театралізовану діяльність / Л.А. Макаренко. – К.: Шкільний світ, 2008. – 128 с.

Резюме

Розглядається теоретичні підходи щодо проблеми формування творчих здібностей дітей засобами театрального мистецтва. Обґрунтовано потенціал театральної педагогіки та позитивний вплив аматорського театрального колективу на процес соціалізації дітей як майбутніх громадян України.

Ключові слова: театральний колектив, аматорство, школа.

Summary

Child's community theatre as institute of socialization of creative personality

The article reviews the theoretical approaches to the problem of forming creative abilities of children using theater art. Proved the potential of theater education and the positive impact of amateurs theatre group on the socialization of children as future citizens of Ukraine.

Key words: theatrical collective, amateurness, school.

Зміст випуску

Постоловський Р.М. Наукова діяльність як важливий чинник формування сучасного фахівця та становлення держави	3
Виткалов В.Г. Вітчизняна культура в сучасній науковій думці	5
Розділ I.	
Художня практика України в історичній ретроспективі	9
<i>Ластовецька-Соланська З.М.</i> Деякі аспекти взаємодії музики та літератури	9
<i>Сабадаш Ю.С.</i> Політика і художня культура як основа пробудження національної свідомості	13
<i>Тарчинська Ю.Г.</i> Творчість Ф.Шопена – еволюційний етап розвитку фортепіанного мистецтва	17
<i>Дедю О.</i> Культурно-мистецькі взаємини Юліуша Словацького та Фридерика Шопена	20
<i>Луценко Н.А.</i> Інтегративна творчість Івана Франка	24
<i>Гаврилів Г.</i> Мистецьке об'єднання як джерело передачі художнього досвіду	28
<i>Талах І.І.</i> Євангельські сюжети у творчості художника Миколи Ге	30
<i>Кречко Н.М.</i> Репертуарна політика та концертна практика провідних академічних хорових колективів України як фактор розвитку вітчизняної хорової культури 60-80-х рр.	36
<i>Тракало О.М.</i> Європейський джаз другої половини ХХ століття	41
<i>Лобан Т.</i> Мерс Кенінгем – видатний балетмейстер американського танцю модерн	45
<i>Петлій С.</i> Передумови виникнення психоделічної музики як складової масової культури	48
<i>Мельничук С.Ф.</i> Культурні контакти Великої Волині та Слобожанщини	52
<i>Сідлецька Т.І.</i> Особливості репертуару народно-оркестрових колективів на сучасному етапі	56
<i>Виткалов С.В.</i> Сучасна театральна Рівненщина: вектори творчості	60
<i>Романюк А.М.</i> Розвиток бандурного мистецтва на Дубенщині	63
<i>Сахарчук Р.В.</i> Концертні транскрипції народної музики: «Жайворонок» Г. Дініку	67
<i>Місанчук І.</i> Естрадне вокальне мистецтво Волині (1991-2011): напрями розвитку та постаті	70
<i>Дударець В.М.</i> Культурно-видовищні установи та принципи їх організації і формування в дизайні	73
<i>Кушнар'єв В.В.</i> Використання засобів масової інформації для реклами культурного туризму: проблеми взаємостосунків	76
<i>Нікольченко Ю.М.</i> Давид Ігоревич і початок політичної дезінтеграції та князівських міжусобиць у Київській Русі наприкінці XI – початку XII століть	81
Розділ II.	
Теоретико-методологічні основи збереження народних традицій	89
<i>Мельничук С.Ф.</i> Харківська цимбальна школа як культурний феномен	89
<i>Ціхоцька Т.В.</i> Українська весняна музична обрядовість: історія виникнення та жанрова характеристика	92
<i>Сташук О.А.</i> Декоративно-прикладне мистецтво Рівненщини у творчих постатях: Василь Познік	95
<i>Яковець О.В.</i> Традиції українського писанкарства: етнорегіональна специфіка (за матеріалами Корецького району Рівненщини)	99
<i>Ланчук О.О.</i> Соломоплетіння як вид декоративно-прикладного мистецтва	102
<i>Поліщук О., Богдан З.</i> Виховний потенціал музичних творів з тематикою фольклорного походження	106
<i>Яковська С., Шуль Г.</i> Українська народна пісня та романс як засоби національного музичного виховання	109

<i>Сокомот Т.М.</i> Дерманська Свято-Троїцька жіноча обитель – відродження духовного осередку Волині	112
---	-----

Розділ III.

Освіта і виховання як основа розвитку культури XXI століття	117
--	------------

<i>Радковська Л.М.</i> Духовне виховання молоді як складова освітньо-культурного процесу	117
--	-----

<i>Крижановська Т.І.</i> Активізація навчальної діяльності майбутніх вчителів музики у процесі вивчення творчості М.Лисенка	120
--	-----

<i>Буцяк В.І., Турко Н.Є.</i> Деякі аспекти підготовки студентів до позакласної роботи з дисципліни «Основний музичний інструмент»	123
---	-----

<i>Жабчик О.М.</i> Музично-виконавська майстерність як художньо-педагогічна проблема	126
--	-----

<i>Тарчинська Ю.Г.</i> Стилевідповідне інтонування як основа інструментального навчання	131
---	-----

<i>Мельничук Л.В., Хватаєва І.В.</i> Особливості вокального інтонування і основні етапи роботи над ним на заняттях з фортепіано	135
--	-----

<i>Андрущак Б., Смокович Т.</i> Формування виконавського стилю в контексті фортепіанної підготовки вчителя музики	138
--	-----

<i>Степанець Л.І.</i> Дитячий аматорський театр як інститут соціалізації творчої особистості	142
--	-----

<i>Хролець О.І.</i> Особливості становлення елементів дитячої субкультури у молодшому шкільному віці	147
---	-----

<i>Панасюк Р.П.</i> Музично-ритмічне виховання в початкових класах (на прикладі «Ритмічної гімнастики» Еміля Жак-Далькроза)	149
--	-----

Розділ IV.

Професійна педагогічна діяльність як культурний феномен	154
--	------------

<i>Скнар О.І.</i> Модернізація змісту, форм і методів виховання студентської молоді в контексті нової парадигми виховної роботи	154
--	-----

<i>Янжула О.В.</i> Теоретичні засади категорії «культурні цінності» в аспекті полікультурної освіти	158
--	-----

<i>Волошина Л.П.</i> Особливості музичного супроводу у різних аспектах уроку класичного танцю	162
--	-----

<i>Скоцький А.В.</i> Основні принципи та специфіка будови уроку джаз-модерн танцю	166
---	-----

<i>Вихованець А.А.</i> Ансамблева гра в духовому оркестрі	169
---	-----

<i>Лісовик Н.</i> Формування професійних умінь і навичок фортепіанної техніки	172
---	-----

<i>Науменко М.О.</i> Проблеми викладання диригування в умовах педагогічного навчального закладу	176
--	-----

<i>Дем'янюк О.І.</i> Технологія формування передумов вокально-інтонаційної культури студентів спеціалізації «Хорове диригування»	179
---	-----

<i>Добичина С.О., Конопльова С.Ю.</i> Шляхи розвитку професійної підготовки майбутніх працівників закладів культури і мистецтв у сучасних умовах	183
---	-----

<i>Чернюшок О.В.</i> Структурний аналіз композиції у методиці викладання образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва	186
---	-----

<i>Кучина Н.І.</i> Методика викладання дисципліни «Ділові комунікації» для студентів економічних спеціальностей ВНЗ	188
--	-----

<i>Жук В.М.</i> Використання фонду краєзнавчого музею як джерельної бази вивчення історії вітчизняної книги та бібліотечної справи студентами університету	193
---	-----

<i>Несін В.П.</i> Інформатизація сільських бібліотек: сучасний стан і перспективи розвитку	196
--	-----